

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	4
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1	
ЗАГАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНІ	
ТА ІСТОРИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ	
АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА	7
1.1 Адміністративне законодавство як об'єкт застосування	7
1.2 Поняття та ознаки застосування адміністративного законодавства	27
1.3 Генеза досліджень застосування адміністративного законодавства у вітчизняній адміністративно-правовій доктрині та нормативно-правового регулювання, пов'язаних із правозастосуванням питань.....	44
РОЗДІЛ 2	
МЕХАНІЗМ ЗАСТОСУВАННЯ	
АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА	65
2.1 Суб'єкти застосування адміністративного законодавства.....	65
2.2 Процедура застосування адміністративного законодавства.....	98
2.3 Акти застосування адміністративного законодавства.....	135
РОЗДІЛ 3	
ШЛЯХИ РЕФОРМУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО	
ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ	
У ПРОЦЕСІ ЗАСТОСУВАННЯ	162
ВИСНОВКИ.....	183
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	186

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АКУ – Антимонопольний(ого, им, ому) комітет(у, ом) України
АРК – Автономна(ої, у, ій) Республіка(и, ою) Крим
ВАСУ – Вищий(ого, им) адміністративний(ого, им) суд(у, ом)
України
ВГСУ – Вищий(ого, им) господарський(ого, им) суд(у, ом) України
ВР АРК – Верховна(ої, у, ою) Рада(и, у, ою) Автономної Республіки
Крим
ВРУ – Верховна(ої, у, ою) Рада(и, у, ою) України
ВСУ – Верховний(ого, ому, им) Суд(у, ом) України
ГПК України – Господарський(ого, ому) процесуальний(ого, ому)
кодекс(у, і) України від 06.11.1991 р. № 1798-XII
ЄС – Європейський(кого, кому, ким) Союз(у, ом)
ЄСПЛ – Європейський(ого, им) суд(у, ом) з прав людини
КАС України – Кодекс(у, ом, і) адміністративного судочинства
України
КМУ – Кабінет(у, ом) Міністрів України
КСУ – Конституційний(ого, ому) Суд(у) України
КУпАП – Кодекс(і, ом, у) України про адміністративні
правопорушення
Мін'юст України – Міністерство(ом, у, а) юстиції України
НБУ – Національний(ого, ному, ним) банк(у, ом) України
ПК України – Податковий (ого, ому) кодекс(у, і) України від
02.12.2010 р. № 2755-VI
РЕ – Рада(и, і) Європи
у т.ч. – у тому числі
ФДМУ – Фонд(у, ом) державного майна України
ЦПК – Цивільний(ого, ому) процесуальний(ого, ому) кодекс(у, і)
України від 18.03.2004 р. № 1618-IV

ВСТУП

В умовах побудови в Україні Європейської правової демократичної держави необхідним є не лише вдосконалення правового регулювання, а й перегляд засад правозастосування, в якому важливе місце посідає галузеве правозастосування, зокрема застосування адміністративного законодавства, яке відрізняється специфікою, обумовленою, перш за все, множинністю та розмаїттям (судових та позасудових) суб'єктів, широкою сферою, судово-адміністративною процедурою, юрисдикційним, неюрисдикційним змістовним наповненням тощо. Так, лише у 2014 році Державною фінансовою інспекцією України (далі – Держфінінспекція України) було проведено 23802 контрольні заходи, зокрема притягнуто до адміністративної відповідальності 15446 осіб; Антимонопольним комітетом України у 2014 році розглянуто 4525 заяв та звернень з приводу порушень законодавства про захист економічної конкуренції; припинено 5341 порушення законодавства про захист економічної конкуренції. У 2013 році Фонд державного майна України (далі – ФДМУ) отримав (з урахуванням колективних) 10183 звернень. За перший квартал 2014 року до ФДМУ звернулось 1007 громадян. Навіть такі вибіркові (щодо суб'єктів) статистичні дані свідчать про значний обсяг правозастосовних справ у діяльності несудових органів. Одночасно значною є й кількість справ, розглянутих лише у 2014 році судами, що також є прикладом правозастосування. Так, за запитом «адміністративне судочинство з 01 січня 2014 року по 31 грудня 2014 року» в ЄДРСР виявлено 1413724 розглянутих справи, а за чотири місяці 2015 року – вже 359734. Зазначене свідчить про поширеність галузевого правозастосування, актуальність дослідження питань галузевого правозастосування – застосування адміністративного законодавства – задля забезпечення його ефективності в умовах сучасних докорінних державотворчих та правотворчих процесів.

Судова та адміністративна реформи, які відбуваються в Україні, оновлення значної частини адміністративного законодавства, яке є предметом галузевого застосування, та перегляд положень доктрини адміністративного права суттєво впливають на процедуру, сутність, призначення та результат відповідного галузевого правозастосування, обумовлюючи формування новітнього наукового базису як для галузевого правотворення, так і сучасного галузевого правозастосування.

Слід констатувати, що комплексних доктринальних досліджень проблем застосування адміністративного законодавства, які враховували б усю його специфіку, до цього часу немає. Окремим загальнотеоретичним питанням правозастосування, а також деяким елементам процедури галузевого правозастосування присвячено низку наукових робіт, однак визнати їх достатнім науковим базисом для галузевого правозастосування, на жаль, не можна, що й обумовлює актуальність, наукову та практичну значимість відповідної проблематики.

Фундаментальною та основоположною базою дослідження вказаної проблематики є праці вітчизняних та зарубіжних учених-юристів, які в різні історичні періоди вивчали окремі аспекти правозастосування загалом та застосування адміністративного законодавства зокрема. Це праці В.Б. Авер'янова, А.Б. Агапова, С.С. Алексєєва, І.М. Ананова, Г.В. Атаманчука, Д.М. Бахраха, В.М. Бевзенка, Ю.П. Битяка, Д.О. Бочарова, К.І. Бриля, М.М. Вопленка, М.Л. Дворникового, П.В. Діхтієвського, В.В. Думи, М.І. Єропкина, С.В. Ківалова, А.П. Ключніченка, Л.В. Ковалюка, Ю.М. Козлова, Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова, А.Т. Комзюка, О.В. Констанція, О.П. Коренева, О.І. Костенко, О.В. Кузьменко, Ю.Х. Куразова, Б.П. Курашвілі, В.І. Курила, В.В. Лазарева, Д.М. Лук'янця, О.Є. Луцьова, Б.В. Малишева, О.В. Малька, В.М. Манохіна, Т.О. Мацелик, Р.С. Мельника, Р.В. Миронюка, О.В. Москалюка, І.Л. Невзорова, П.О. Недбайла, О.М. Ординої, І.М. Пахомова, Г.І. Петрова, А.В. Полякова, Л.Л. Попова, А.А. Пухтецької, А.О. Селіванова, О.Ф. Скакун, С.Г. Стеценка, В.М. Столбового, Ю.О. Тихомирова, А.С. Школика, Е. Шмідт-Ассманна, В.А. Юсупова, Л.С. Явича, Ц.А. Ямпольської та ін.

РОЗДІЛ 1

ЗАГАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНІ ТА ІСТОРИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

1.1 Адміністративне законодавство як об'єкт застосування

Невід'ємною та достатньо змістовною складовою вітчизняного законодавства є адміністративне законодавство, без якого як зовнішньої форми існування галузь адміністративного права не могла б існувати. Як слушно зазначає О. Костенко, адміністративне законодавство завжди було і залишається однією з частин вітчизняного законодавства, яка вирізняється з поміж інших частин значним обсягом, ускладненим змістом, розмаїттям зовнішніх форм вираження, розпорошеністю [1, с. 1].

У світлі активних реформаційних процесів, істотного оновлення законодавчої бази, у т.ч. актів адміністративного законодавства, перегляду постулатів адміністративно-правової науки з'являється необхідність в активізації науково-пошукової діяльності на всіх напрямках наукового дослідження різних складових адміністративного права – деліктної, процесуальної, процедурної тощо [2, с. 116], а й відповідно, і всіх складових адміністративного законодавства як зовнішньої форми існування адміністративного права.

Попри той факт, що у теорії права за галузевою належністю виокремлюють поняття «адміністративне законодавство», в спеціальній науковій та навчальній літературі з адміністративного права майже взагалі не надається визначення цього поняття [Див., напр.: 3; 4; 5; 6; 7, 8]. І це проблема не лише вітчизняної адміністративно-правової доктрини. На відсутність відповідного місця в системі законодавства для «адміністративного законодавства», хоча цей термін і часто застосовується, зазначається і в зарубіжній навчальній літературі з адміністративного права [9, с. 49].

Незначна кількість у науковій та навчальній літературі з адміністративного права дефініцій поняття «адміністративне законодавство» можна пояснити кількома факторами.

По-перше, визначення терміну «законодавство» як у теорії права, так і в галузевих науках є неоднозначним. Цим терміном позначають: 1) комплекс чинних нормативно-правових актів, які приймаються уповноваженими органами та пов'язані між собою і водночас поділені на певні частини [10, с. 27]; 2) сукупність чинних нормативно-правових актів ..., що регулюють правовідносини в державі. Відповідно відрізняють і законодавство з окремих галузей права, в т.ч. й адміністративне [11, с. 56].

Близьким до поняття, яке аналізується, є поняття «акти законодавства», яке тлумачиться у доволі вузькому розумінні – лише самі закони. На таке розуміння поняття «законодавство» (звертаємо увагу – не «акти законодавства», а саме «законодавство») окремими суб'єктами вказується й у Рішенні Конституційного Суду України (далі – КСУ) у справі № 17/81-97, № 12-рп/98 № 1-1/98 про тлумачення терміну «законодавство» від 09.07.1998 р.

Як відомо, поняття «нормативно-правовий акт» є ширшим, ніж поняття «закон», адже його значення – офіційний акт-документ компетентних органів, що містить норми права, забезпечувані державою [12, с. 57]; офіційний письмовий документ, який приймається уповноваженим органом держави і встановлює, змінює, припиняє чи конкретизує певну норму права. Ці акти знаходяться між собою в ієрархічній підпорядкованості, яка і визначає юридичну силу документа. До нормативно-правових актів належать закони і підзаконні акти [13, с. 192]. Виходячи зі змісту Указу Президента України від 27.06.1996 р. № 468/96 «Про Єдиний державний реєстр нормативних актів», до останніх віднесено чинні, опубліковані та неопубліковані, у т.ч. з обмежувальними грифами, закони України, постанови Верховної Ради України (далі – ВРУ), укази і розпорядження Президента України, декрети, постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України (далі – КМУ), нормативні акти міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, зареєстровані в Міністерстві юстиції України (далі – Мін'юст України), нормативні акти Національного банку України (далі – НБУ), міжнародні договори України [14]. На виконання цього Указу Президента КМУ була прийнята Постанова «Про запровадження Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів та здійснення правової інформатизації України» від 11.12.1996 р. № 1504, а згодом – затверджено «Порядок ведення Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів та користування ним» [15]. З аналізу змісту вказаних актів вбачається різниця між

положеннями Указу Президента та Постанови КМУ, прийнятої на його виконання, адже в останній додані рішення і висновки КСУ.

Навіть така незначна кількість прикладів дає розуміння того, що за відсутності законодавчої (саме законодавчої, а не будь-якої нормативної) дефініції відповідного поняття, різні суб'єкти порізному не лише сприймають, а й, відповідно, тлумачать поняття «законодавство», «адміністративне законодавство». Так, повертаючись до вищевказаного Рішення КСУ від 09.07.1998 р. № 12-рп/98 у справі про тлумачення терміну «законодавство», зазначимо, що в ньому зазначалось на досить широке використання в правовій системі України вказаного поняття, і при цьому в основному в значенні «сукупності законів та інших нормативно-правових актів, які регламентують ту чи іншу сферу суспільних відносин і є джерелами певної галузі права» [16].

Цей термін без визначення його змісту вміщується й в Конституції України (ст.ст. 9, 19, 118, п. 12 Перехідних положень). Якщо в ст. 19 та п. 12 Перехідних положень Конституції України зміст поняття «законодавство» є неоднозначним (нечітким, може тлумачитись як у «вузькому», так і у «широкому» розумінні), у ст.ст. 9 та 118 Конституції України йдеться саме про «широке розуміння» цього поняття. В ст. 9 закріплено положення, згідно з яким *міжнародні договори*, згода на обов'язковість яких надана ВРУ, є частиною національного *законодавства* України, а в ст. 118 йдеться про скасування Президентом України або головою місцевої державної адміністрації вищого рівня рішень голів місцевих державних адміністрацій, що суперечать Конституції та законам України, *іншим актам законодавства* України [17]. До того ж, враховуючи, що в тексті Конституції України досить поширеним є окреме використання слів «закон», «закони», вбачається, що коли законодавець має на увазі саме закони, він використовує відповідну термінологію, а використовуючи слова та словосполучення зі словом «законодавство» – має на увазі не лише закони, а й інші нормативно-правові акти. Також слід зазначити і на відсутність нормативної дефініції поняття «підзаконні нормативно-правові акти». У наукових адміністративно-правових джерелах останні пропонується визначати як «різновид нормативно-правових актів, що видаються повноважними органами публічного управління на основі і на виконання положень законів, у відповідності з ними, для їх подальшої конкретизації та розвитку» [18].

Щодо законів (у т.ч. кодифікованих), як джерел адміністративного права, та дослідження питання, в якому значені

вживається в них поняття «законодавство», зазначимо на ускладнений характер подібного аналізу через досить значний масив цього різновиду нормативно-правових актів. А тому проаналізуємо лише окремі з кодифікованих та простих законодавчих актів – джерел адміністративного права.

Стаття 5 Кодексу адміністративного судочинства від 06.07.2005 р. № 2747-IV (далі – КАС України) «Законодавство про адміністративне судочинство» закріплює, що адміністративне судочинство здійснюється відповідно до Конституції України, цього Кодексу та *міжнародних договорів*, згода на обов'язковість яких надана ВРУ [19]. З визначення поняття «міжнародний договір України», наданого у Законі України «Про міжнародні договори» від 29.06.2004 р. № 1906-IV [20], чітко вбачається, що останній не є законом, про що свідчить і той факт, що суб'єктний склад, якому надане право на його укладання (ч. 1 ст. 3 Закону), набагато ширший, ніж суб'єкт, якому надається право на прийняття законів (ВРУ як єдиний орган законодавчої влади в Україні – ст. 75, п. 3 ст. 85 Конституції України). Як зазначає О.В. Константий, міжнародні договори України, які є частиною національного законодавства, за юридичною силою знаходяться на рівні поміж Конституцією України та звичайними законами [21].

Тобто в ст. 5 КАС України йдеться про «широке» розуміння поняття «законодавство». Більш того, у тих випадках, коли йдеться лише про закони, законодавець у цьому кодифікованому акті використовує саме поняття «закон» (наприклад, у ч. 2 ст. 5).

У Кодексі України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X (далі – КУпАП) поняття «законодавство» вживається у «вузькому» розумінні. Так, відповідно до ст. 2 цього кодифікованого акта *законодавство* України про адміністративні правопорушення складається з цього Кодексу та інших законів України [22].

У Митному кодексі України від 13.03.2012 р. № 4495-VI (ст. 1) поняття «законодавство» вживається в «широкому» значенні цього слова («законодавство України з питань державної митної справи складається з Конституції України, цього Кодексу, інших законів України ... , з міжнародних договорів України ... , а також з *нормативно-правових актів*, виданих на основі та на виконання цього Кодексу та *інших законодавчих актів*») [23].

У такому ж «широкому» розумінні вживається поняття «податкове законодавство України» й у ст. 3 Податкового кодексу України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (далі – ПК України) («податкове

законодавство України складається з Конституції України; цього Кодексу; Митного кодексу України та інших законів ...; чинних міжнародних договорів ...; нормативно-правових актів, прийнятих на підставі та на виконання цього Кодексу та законів з питань митної справи; рішень ВР АРК, органів місцевого самоврядування з питань місцевих податків та зборів ...) [24].

У «вузькому» значенні вживається поняття «законодавство» у Законі України «Про судоустрій та статус суддів» від 07.07.2010 р. № 2453-VI, у ст. 4 якого («Законодавство про судоустрій і статус суддів») закріплюється, що судоустрій і статус суддів в Україні визначаються Конституцією України, цим Законом та іншими законами України [25].

У «широкому» розумінні – в Законі України «Про Антимонопольний комітет України» від 26.11.1993 р. № 3659-XII, у ст. 5 якого «Законодавство про Антимонопольний комітет України» встановлюється, що Антимонопольний комітет України (далі – АКУ) здійснює свою діяльність відповідно до Конституції України, законів України ... та *нормативно-правових актів*, прийнятих відповідно до цих законів [26].

У Законі України «Про місцеві державні адміністрації» від 09.04.1999 р. № 586-XIV досить активно застосовується в тексті слово «законодавство», натомість визначення цього поняття не надається. У ст. 7 цього Закону йдеться про «*Правові засади* діяльності місцевих державних адміністрацій», які складаються з двох частин: нормативно-правові акти, якими регулюється правовий статус місцевих державних адміністрацій, і в цьому випадку йдеться лише про закони; та нормативно-правові акти, якими керуються у своїй діяльності місцеві державні адміністрації, і це вже не лише законодавчі, а й підзаконні акти [27].

Схожою є й структура Закону України «Про державну службу» від 17.11.2011 р. № 4050-VI (ст. 4 – «*правове регулювання*») [28]; у ньому також уникнено використання поняття «законодавство» щодо вказаного питання, хоча по тексту закону досить жваво воно використовується.

Подібною є й ст. 24 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР, яка має назву «Законодавство про місцеве самоврядування», в першій частині якої йдеться лише про закони, якими регулюється правовий статус місцевого самоврядування в Україні, а в третій згадується й про інші нормативно-правові акти, якими керуються у своїй діяльності органи місцевого самоврядування та їх посадові особи [29].

Назва відповідної статті «правові засади ...» або «правова основа ...», перелічення в статті майже всіх або більшості нормативно-правових актів (як законодавчих, так і підзаконних), активне вживання в тексті закону поняття «законодавство» спостерігається й в інших законах, зокрема: у Законі України «Про Кабінет Міністрів України» від 27.02.2014 р. № 794-VII (ст. 4) [30]; у Законі України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011 р. № 3166-VI (ст. 3) [31]; у Законі України «Про Державну спеціальну службу транспорту» від 05.02.2004 р. № 1449-IV (ст. 3) [32]; у Законі України «Про Державну прикордонну службу України» від 03.04.2003 р. № 661-IV (ст. 4) [33]; у Законі України «Про міліцію» від 20.12.1990 р. № 565-XII (ст. 4) [34]; у Законі України «Про Службу безпеки України» від 25.03.1992 р. № 2229-XII (ст. 4) [35].

Враховуючи євроінтеграційні прагнення України, цікавим є вирішення питання, що аналізується, й у відповідних законах. Так, ст. 19 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23.02.2006 р. № 3477-IV має назву «Застосування у сфері законодавства та в адміністративній практиці». Відповідно до ч. 1 цієї статті орган представництва здійснює юридичну експертизу *всіх законопроектів, а також підзаконних нормативних актів*, на які поширюється вимога державної реєстрації, на відповідність Конвенції від 04.11.1950 р. [36].

Отже, навіть такий «вибірковий» аналіз кодифікованих та інших законодавчих актів, які є джерелами адміністративного права, дозволив з'ясувати поширеність саме «широкого» розуміння поняття «законодавство», «адміністративне законодавство», під яким розуміють не лише закони, а й підзаконні нормативно-правові акти.

Другим фактором, яким можна пояснити незначну кількість у наукових та навчальних джерелах з адміністративного права визначень дефініції «адміністративне законодавство», є особливості адміністративно-правового регулювання і характер адміністративно-правових норм, адже ці норми здійснюють регулювання відносин й інших (а не лише адміністративної) галузей права. Норми адміністративного права є обов'язковим елементом механізму правового регулювання, закріпленого, наприклад, у фінансовому, земельному, житловому, екологічному, трудовому законодавстві і т.п. Обґрунтовується, навіть, точка зору, що адміністративне право (законодавство) «обслуговує» ті галузі, які не мають своїх процесуальних норм. Натомість це не має розглядатись

як перепони для формування адміністративного законодавства [9, с. 49-50].

Серед нечисленних визначень поняття «адміністративне законодавство», запропонованих у навчальних, наукових та довідникових джерелах з адміністративного права, слід назвати такі: «система нормативно-правових актів, у яких містяться найбільш загальні й важливі адміністративно-правові норми» [7, с. 147; 37, с. 10]; «сукупність нормативно-правових актів, у яких знаходять зовнішнє вираження адміністративно-правові норми» [38, с. 32]. Як бачимо, це також «широке» розуміння вказаного поняття. Також інколи в адміністративно-правових джерелах можна зустріти визначення окремих складових адміністративного законодавства. Так, наприклад, В.М. Бевзенко, О.В. Кузьменко, І.О. Картузова, А.Ю. Осадчий визначають адміністративно-процедурне законодавство, В.К. Колпаков – адміністративно-деліктне законодавство.

Враховуючи загальновизнаність «широкого розуміння» поняття «адміністративне законодавство», можна зробити припущення, що воно у більшості навчальних та наукових джерелах з адміністративного права включається до поняття «джерела адміністративного права», як одна з його складових, адже джерелами права є «форми вираження норм відповідної галузі права» [39, с. 72]; «встановлені державою або визнані нею офіційно-документальні форми виявлення і закріплення норм права, що надає їм юридичного, загальнообов'язкового значення» [6, с. 20; 40, с. 17]; «зовнішні форми вираження правових норм» [7, с. 139]; «особливі форми вираження норм адміністративного права, що мають зовнішній авторитет» [41, с. 14]. При такому розумінні слід погодитись із думкою Н.М. Оніщенко про те, що точнішим було б вживання терміну «джерело правової норми» [42, с. 250].

Висновок про те, що у більшості навчальних та наукових джерелах з адміністративного права поняття «адміністративне законодавство» включається до поняття «джерела адміністративного права», як одна з його складових, можна зробити з того факту, що досить часто в тих навчальних виданнях, в яких відсутнє визначення поняття «адміністративне законодавство», доволі детально характеризуються джерела адміністративного права, ніби ототожнюючи ці поняття. Натомість вказані поняття не є тотожними, адже поняття «джерела адміністративного права» є ширшим, бо включає й решту, про що свідчить аналіз сучасної наукової джерельної бази з адміністративного права, де до джерел

відносять і прецедент [43, с. 30, 198-223], і договір [43, с. 30, 245-263], і доктрину [8, с. 104-105; 43, с. 30, 223-245].

О.В. Константи́й у своїй роботі, безпосередньо присвяченій джерелам адміністративного права України, вказує, щонайменше, на три підходи щодо розуміння у теорії права та у галузевих юридичних науках до визначення поняття «юридичне джерело права»: 1) правотворча діяльність держави, шляхи, якими державні органи приймають участь у правоутворенні (поняття обіймає лише процес встановлення норм права, представники – Н.Г. Александров, Л.Р. Сюкиянен); 2) особливі способи, форми виразу норм права (поняття розглядається з позиції буття, існування права, представники – С.Л. Зівс, С.С. Алексеєв); 3) способи, форми встановлення правових норм та як зовнішні форми їх виразу (об'єднання перших двох підходів, представники – С.Ф. Кечек'ян, О.В. Міцкевич, І.Б. Новицкий). Сам же О.В. Константи́й, надаючи визначення «джерело адміністративного права» (у юридичному значенні), зазначає лише на формалізовані його джерела [21].

Проведений аналіз доктринальних джерел адміністративного права дозволив виявити, що визначення поняття «джерело адміністративного права» як форми вираження і закріплення норм права є найпоширенішим. Так, джерелами адміністративного права, відповідно, називають: «зовні форми встановлення і вираження адміністративно-правових норм – акти правотворчості державних органів та організацій, органів місцевого самоврядування, прийняті в межах їхньої встановленої законодавством компетенції, а також міжнародні угоди (договори) і міжнародно-правові акти, ратифіковані Україною» [37, с. 58]; «правові форми вираження адміністративно-правових норм» [9, с. 63], які регулюють суспільні відносини, що складаються в сфері виконавчої і розпорядчої діяльності органів ... держави» [44, с. 40]; «акти правотворчості органів державної влади, що складаються з адміністративно-правових норм або навіть одного правила поведінки і регулюють виконавчо-розпорядчу діяльність» [6, с. 20-21; 45, с. 36]; «прийняті уповноваженими органами акти правотворчості, які цілком складаються із адміністративно-правових норм чи містять хоча б одну з таких норм» [5, с. 52]; «правотворчий акт органу законодавчої або виконавчої влади держави, який містить адміністративно-правові норми, що регулюють виконавчо-розпорядчу діяльність» [46, с. 21]; «акт, що регулює діяльність носіїв публічної влади і складається з адміністративно-правових норм» [47, с. 82]; «конкретні форми вираження його норм, через які ці норми